УДК 342.9:35.07:159.9
DOI https://doi.org/10.32782/2307-1745.2026.83.8

Клочков В. В.,
доктор філософії (PhD) в галузі психології, професор,
здобувач наукового ступеня доктора юридичних наук
Американського університету Києва
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-4268-8758

АДМІНІСТРАТИВНІ ОРГАНИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Анотація. У статті розкрито адміністративно-правові засади функціонування системи органів, що забезпечують психологічну діяльність сил безпеки і оборони України. З'ясовано, що така система ґрунтується на поєднанні загальної та спеціальної компетенції її суб'єктів. До органів загальної компетенції віднесено Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, органи військового управління, місцеві державні адміністрації та інші уповноважені суб'єкти, які формують державну політику, здійснюють нормативно-правове регулювання, кадрове, фінансове, організаційне та ресурсне забезпечення. Спеціальну компетенцію реалізують психологічні й медичні служби, структурні підрозділи психологічного забезпечення, військові психологи та інші посадові особи, які безпосередньо організовують і здійснюють психологічний відбір, підготовку, супровід, допомогу, реабілітацію та відновлення персоналу. Сформульовано, що адміністративний орган забезпечення психологічної діяльності сил безпеки і оборони України – це уповноважений орган державної влади, орган військового управління, його структурний підрозділ або посадова особа, які відповідно до законодавства наділені адміністративною компетенцією щодо організації, управління, координації, контролю, нормативно-методичного забезпечення чи безпосереднього здійснення психологічної діяльності. Визначальною ознакою такого адміністративного органу є реалізація публічно-владних повноважень у сфері збереження, формування та відновлення психологічної готовності особового складу. Його компетенція охоплює встановлений нормативно-правовими актами предмет відання, завдання, функції, права та юридичні обов'язки. Обґрунтовано, що адміністративно-правове забезпечення психологічної діяльності функціонує в межах командно-адміністративної та функціональної психологічної вертикалей військового управління та публічного адміністрування. Командно-адміністративна вертикаль забезпечує загальне керівництво, планування, ресурсне забезпечення та контроль, тоді як функціональна вертикаль психологічної служби здійснює професійне і методичне керівництво та безпосередню реалізацію спеціальних психологічних заходів. Особливістю правового статусу військових психологів є поєднання службового підпорядкування відповідному командиру з функціональним підпорядкуванням керівникам психологічної служби. Окреме місце в системі належить Службі військового капеланства та військовим капеланам, на яких законодавством покладено обов'язок брати участь у реабілітації особового складу, який потребує психологічної допомоги.

Ключові слова: адміністративна компетенція, військове капеланство, військові психологи, командно-адміністративна вертикаль, міжвідомча взаємодія, органи військового управління, психологічна готовність, психологічна готовність особового складу, психологічна діяльність, психологічна підтримка, психологічне забезпечення, психологічні служби, публічне адміністрування, публічно-владні повноваження, сектор безпеки і оборони, суб'єкти психологічної діяльності, функціональна психологічна вертикаль.

Вступ. Повномасштабна збройна агресія росії проти України істотно змінила підходи до функціонування сил безпеки і оборони України, актуалізувавши необхідність розвитку ефективної системи психологічної діяльності як одного з ключових чинників підтримання їх боєздатності та службової спроможності. Практика виконання бойових і службових завдань засвідчила, що психологічна готовність, стійкість до бойового стресу, здатність діяти в екстремальних умовах і своєчасне психологічне відновлення особового складу безпосередньо впливають на результативність виконання завдань за призначенням. У цих умовах психологічна діяльність перетворилася на комплексний напрям державної політики, який охоплює психологічний відбір, підготовку, супровід, підтримку, допомогу, реабілітацію та відновлення військовослужбовців і персоналу сектору безпеки і оборони.

Незважаючи на певну кількість наукових праць, присвячених питанням психологічного забезпечення військової служби, діяльності військових психологів та морально-психологічного забезпечення військ, проблематика адміністративно-правового статусу органів, які забезпечують психологічну діяльність сил безпеки і оборони України, залишається недостатньо дослідженою. У науковій літературі переважно аналізуються окремі суб'єкти психологічної діяльності або спеціальні напрями психологічного забезпечення, тоді як питання систематизації адміністративних органів, розмежування їх компетенції та особливостей взаємодії комплексного дослідження ще не отримали. Додаткової актуальності ця проблема набуває у зв'язку з прийняттям Закону України «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні», реформуванням сектору безпеки і оборони та впровадженням нових організаційно-правових підходів до психологічної підтримки військовослужбовців. Вирішення зазначених питань має важливе теоретичне й практичне значення для подальшого розвитку адміністративного права та вдосконалення системи публічного адміністрування у сфері психологічної діяльності.

Огляд останніх досліджень. Теоретичні та прикладні аспекти психологічного забезпечення військовослужбовців, формування психологічної готовності до виконання службово-бойових завдань, розвитку психологічної стійкості, організації психологічного супроводу, надання психологічної допомоги, психологічної реабілітації та відновлення персоналу сил безпеки і оборони розкрито у працях Е. Адлер, В. Андросюка, В. І. Алещенка, П. Блізе, І. В. Бойко, Р. Бояциса, Р. Булла, С. В. Василенка, С. Весселі, В. Вільямса, О. Волошиної, В. Галунько, М. Грейбера, Н. Грінберга, О. Л. Грунтковського, Н. В. Гришиної, В. Гурковського, С. Діденка, Р. Дворкіна, Д. Дьюї, Н. Джонса, О. Євдокімової, І. Жданової, В. Залужного, А. Іванищука, С. Ільницького, А. Капардіса, Д. Карсона, А. Левенець, М. Ленгфорда, Д. Ло, Е. Дж. Лоуренса, В. Лози, Л. Лопаккі, А. Луки, Д. Макгерка, Р. Марутяна, Т. Мацевка, Г. Майкла, О. Миколайчука, А. Мосса, С. Нехаєнка, І. Пампухи, Т. Парсонса, С. М. Павлушенка, І. І. Приходька, А. Сіммса, К. І. Сидорова, Т. Смірнової, В. Сокуренка, Р. Столяр-Марченко, С. Тейлор-Бірн, А. Федик, О. Федик, Н. Т. Фір, А. Чубая, Д. Швеця, Є. П. Шила, Д. Шона та інших учених. У наукових працях досліджено психологічну підтримку персоналу Збройних Сил України, морально-психологічне забезпечення сил оборони, професійну діяльність офіцерів відповідних структур, а також сучасні підходи до організації психологічного забезпечення професійної діяльності. Водночас більшість наявних досліджень зосереджена на психологічному змісті відповідної діяльності, професійних функціях військових психологів або окремих напрямах морально-психологічного забезпечення, тоді як адміністративно-правова природа органів, що організовують, координують, контролюють і безпосередньо здійснюють психологічну діяльність, розкрита недостатньо.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі сучасних досягнень адміністративно-правової та психологічної наук комплексно розкрити систему адміністративних органів забезпечення психологічної діяльності сил безпеки і оборони України, визначити їх адміністративно-правову природу, компетенцію, функції та місце у публічному адмініструванні.

Виклад основних положень. Суб'єкти адміністративного права становлять визначене нормами адміністративного права коло учасників публічно-правових відносин, які наділені адміністративною правосуб'єктністю та здатні реалізовувати права, виконувати юридичні обов'язки і нести відповідальність у сфері публічного адміністрування. Їх юридична природа полягає у тому, що вони виступають носіями адміністративних прав і обов'язків, які виникають, змінюються та припиняються на підставі норм адміністративного законодавства. Центральне місце серед них займають суб'єкти публічного адміністрування (адміністративні органи), які реалізують владні виконавчі повноваження, тоді як приватні особи переважно виступають адресатами адміністративної діяльності та носіями суб'єктивних публічних прав. Адміністративна правосуб'єктність таких суб'єктів охоплює адміністративну правоздатність, дієздатність і, за наявності відповідних підстав, деліктоздатність, що забезпечує їх повноцінну участь у публічно-правових відносинах. Взаємодія між суб'єктами адміністративного права здійснюється на засадах законності, публічного інтересу, належної адміністративної процедури та забезпечення прав і свобод людини. Згідно з теорією адміністративного права, суб'єкти адміністративного права класифікуються залежно від їх правової природи та ролі у сфері публічного адміністрування. До першої групи належать суб'єкти публічного адміністрування, насамперед органи виконавчої влади, військово-цивільні (в сучасних умовах – військові) адміністрації та суб'єкти місцевого самоврядування, які здійснюють владні управлінські функції. Другу групу становлять приватні особи, серед яких виокремлюються громадяни України, іноземці, особи без громадянства, фізичні особи-підприємці, а також підприємства, установи й організації як носії адміністративної правосуб'єктності. Окреме місце займають неурядові організації, які, не будучи суб'єктами владних повноважень, беруть участь у публічно-правових відносинах та реалізації окремих адміністративних функцій. У межах відносин щодо надання адміністративних послуг самостійно виділяються суб'єкт звернення, суб'єкт надання адміністративної послуги, центри надання адміністративних послуг та адміністратори як спеціальні учасники адміністративно-процедурних правовідносин [1].

Правовий статус адміністративного органу в теорії адміністративного права розкривається через категорію його компетенції, яка визначає місце органу в системі публічного адміністрування та межі здійснення владних повноважень. Компетенція встановлюється Конституцією України та законами чи іншими нормативно-правовими актами відповідно до функцій, завдань і сфери діяльності конкретного адміністративного органу. Її зміст охоплює зовнішній аспект, що визначає розмежування повноважень між різними адміністративними органами, та внутрішній аспект, який включає мету, завдання, предмет відання і систему повноважень. Предмет відання окреслює коло суспільних відносин, об'єктів, територій або суб'єктів, щодо яких адміністративний орган уповноважений здійснювати публічне адміністрування. Повноваження адміністративного органу становлять взаємопов'язану систему адміністративних прав і обов'язків, які в адміністративному праві здебільшого мають характер єдиного «правообов'язку» та реалізуються виключно на підставі, у межах повноважень і у спосіб, визначені законом. Реалізація компетенції передбачає обов'язок адміністративного органу діяти лише в установлених законом межах, не допускаючи ні безпідставної відмови від здійснення своїх повноважень, ні перевищення наданої компетенції. Правовий статус адміністративного органу також характеризується його процесуальною взаємодією з адресатами адміністративних актів, щодо яких він приймає владні рішення, забезпечуючи дотримання принципів законності, належної адміністративної процедури, відкритості та обґрунтованості [2].

Схожої думки притримуються Грунтковський О. Л., Василенко С. В., Сидоров К. І., які у процесі наукового аналізу впровадження системи психологічної підтримки персоналу визначається широке коло органів, структурних підрозділів і посадових осіб, залучених до роботи з особовим складом Збройних Сил України. До них фактично віднесено органи військового управління, командирів і керівників відповідних рівнів, структурні підрозділи психологічної підтримки персоналу, стратегічних та внутрішніх комунікацій, зв'язків із громадськістю, цивільно-військового співробітництва, військового капеланства і персоналу. Наголошують, що ефективність діяльності цих суб'єктів знижується через невизначеність розподілу функцій, відсутність належної координації та збереження суперечливих вимог чинних керівних документів. Особливе місце у статті відводиться структурним підрозділам психологічної підтримки персоналу, на які покладаються завдання формування, підтри-

мання та відновлення психологічної готовності військовослужбовців до виконання бойових завдань [3].

На відміну від поширеного у науковій літературі підходу, відповідно до якого суб'єктами психологічної діяльності фактично визнаються лише військові психологи, сучасна практика функціонування сектору безпеки і оборони свідчить про значно ширше коло учасників цього процесу. Так В. Алещенко визначає коло суб'єктів, які забезпечують морально-психологічне забезпечення сил оборони, відносячи до них органи державного і військового управління, командирів, штаби та структури морально-психологічного забезпечення, діяльність яких має бути скоординованою на основі єдиної концепції. Наголошується, що ефективність морально-психологічного забезпечення залежить від належного нормативно-правового, кадрового, науково-методичного та організаційного забезпечення діяльності зазначених суб'єктів [4].

На думку С. Нехаєнко, під суб'єктами психологічної діяльності розуміються в першу чергу офіцерів структур морально-психологічного забезпечення, які відповідно до своїх функціональних обов'язків організовують, планують, координують, контролюють та безпосередньо здійснюють морально-психологічне забезпечення військ. Вони є основними суб'єктами цієї діяльності, оскільки відповідають за формування та підтримання необхідного морально-психологічного стану особового складу, психологічну підготовку військовослужбовців, організацію виховної, інформаційної та військово-соціальної роботи. Професійна суб'єктність таких офіцерів визначає його здатність до самореалізації, саморегуляції, прийняття управлінських рішень і відповідальності за їх наслідки. Суб'єкт психологічної діяльності розглядається не лише як виконавець визначених функцій, а і як організатор та керівник процесу морально-психологічного забезпечення, який забезпечує психологічну готовність підлеглих до виконання службово-бойових завдань [5].

С. Павлушенко доводить, що психологічного забезпечення здійнюється його суб'єктами, яким фактично виступають психологи, керівники, командири та інші фахівці, які здійснюють психологічну діагностику, психологічну допомогу, психокорекцію, реабілітацію, психологічне супроводження, планування, організацію, контроль і мотивацію відповідних заходів. Вченим наводить наукові підходи, відповідно до яких психологічне забезпечення реалізується на різних рівнях (особистість, група, організація) та охоплює весь цикл професійної діяльності – від професійного самовизначення до завершення професійної діяльності. Окремо підкреслюється, що у військовій сфері психологічне забезпечення спрямоване на підвищення психологічних можливостей військовослужбовців, створення сприятливих умов виконання завдань та зниження негативного психологічного впливу противника [6].

Отже, адміністративними органами, які здійснюють адміністративно-правове забезпечення психологічної діяльності сил безпеки і оборони України, доцільно вважати уповноважені органи державної влади, органи військового управління, їх структурні підрозділи та посадових осіб, на яких законодавством покладено повноваження щодо організації, управління, координації, контролю, безпосереднього здійснення та нормативно-методичного забезпечення психологічної діяльності. Їх юридична природа полягає у здійсненні владно-організаційної діяльності від імені держави шляхом реалізації адміністративної компетенції у сфері психологічної підтримки, психологічного забезпечення та формування психологічної готовності персоналу. На відміну від цивільних фахівців, які надають виключно психологічні послуги, військові психологи та посадові особи психологічної служби одночасно реалізують адміністративно-владні управлінські повноваження, організовуючи, координуючи та безпосередньо здійснюючи психологічну діяльність у межах своєї компетенції. Основою їх діяльності є прийняття адміністративних актів, організація взаємодії між суб'єктами, планування, кадрове, ресурсне, методичне та практичне забезпечення психологічної діяльності.

За функціональним призначенням адміністративні органи, що забезпечують психологічну діяльність, доцільно поділяти на дві основні групи: загальні та спеціальні. До загальних належать органи державної влади, органи військового управління та їх структурні підрозділи, які формують державну політику, приймають нормативно-правові акти, здійснюють управління, координацію, кадрове, ресурсне та контрольне забезпечення психологічної діяльності. До спеціальних адміністративних органів належать психологічні служби, їх структурні підрозділи, військові психологи та інші посадові особи, які безпосередньо організовують і здійснюють психологічне забезпечення, психологічний супровід, професійний психологічний відбір, психологічну підтримку, реабілітацію та інші спеціальні функції. Специфічне місце серед суб'єктів психологічної діяльності займають військові капелани та окремі суб'єкти громадянського суспільства, які в межах визначеної законом компетенції забезпечують духовно-психологічну підтримку військовослужбовців, ветеранів, осіб, звільнених із військової служби, а також членів їхніх сімей, переважно поза процесом виконання службових обов'язків.

Закон України «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні» визначає, що організаційне забезпечення системи охорони психічного здоров'я здійснюється Кабінетом Міністрів України, центральними органами виконавчої влади, Національною комісією з питань психічного здоров'я, місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування, а також психологічними і медичними службами, іншими суб'єктами, які забезпечують кадрову, наукову й організаційну підтримку цієї сфери. Кабінет Міністрів України забезпечує формування та реалізацію державної політики, здійснює загальне управління системою, координує діяльність центральних органів виконавчої влади та затверджує нормативно-правові акти у відповідній сфері. Центральні органи виконавчої влади реалізують галузеві повноваження у сферах охорони здоров'я, соціального захисту, освіти, ветеранської політики та інших напрямах, забезпечуючи нормативне, організаційне, кадрове й методичне функціонування системи. Національна комісія з питань психічного здоров'я виконує функції координації, моніторингу, сертифікації, ведення державних реєстрів, підготовки пропозицій щодо державної політики та контролю за розвитком системи охорони психічного здоров'я. На регіональному рівні місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування забезпечують координацію, реалізацію державних і місцевих програм, організацію мережі закладів та доступність послуг у сфері психічного здоров'я, забезпечуючи комплексний міжсекторальний механізм публічного адміністрування.

Закон окремо визначає владних суб'єктів у сфері психічного здоров'я щодо сектору безпеки і оборони, як систему адміністративних органів, відповідальних за психологічне забезпечен-

ня військовослужбовців та персоналу сектору безпеки і оборони. До них належать центральний орган виконавчої влади, що формує та реалізує державну політику у сфері національної безпеки і оборони, психологічні та медичні служби Збройних Сил України, розвідувального органу Міністерства оборони України, Державної спеціальної служби транспорту, а також центральний орган виконавчої влади у сфері публічної безпеки, який забезпечує діяльність психологічних і медичних служб Міністерства внутрішніх справ України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Національної поліції та органів цивільного захисту. До їхніх повноважень належать формування єдиної системи психологічної підтримки, організація психологічного відбору, психологічного супроводу служби, реагування на психотравмівні події, проведення психологічної реабілітації, підготовка фахівців та координація міжвідомчої взаємодії. Закон також прямо відносить психологічні та медичні служби складових сектору безпеки і оборони до суб'єктів системи охорони психічного здоров'я та визначає психологічне забезпечення військовослужбовців і співробітників сектору безпеки і оборони окремим напрямом державної політики у сфері психічного здоров'я [7].

Систему суб'єктів адміністративно-правового забезпечення психологічної діяльності сил безпеки і оборони України не можна однозначно характеризувати як єдину вертикально інтегровану систему, а як багаторівневу організаційно-функціональну систему, у межах якої поєднуються щонайменше дві відносно самостійні вертикалі управління та мережа горизонтальних зв'язків. Першу становить командно-адміністративна вертикаль, до якої належать органи військового управління, командири і начальники відповідних рівнів, що здійснюють загальне керівництво, організацію, ресурсне забезпечення та контроль психологічної діяльності у підпорядкованих органах, військових частинах і підрозділах. Другу утворює функціональна вертикаль психологічної служби, до якої входять структурні підрозділи психологічної підтримки або психологічного забезпечення та військові психологи; чинне законодавство визначає військового психолога як посадову особу підрозділу психологічної підтримки персоналу, яка проводить заходи психологічної допомоги військовослужбовцям [8]. Особливістю правового статусу таких посадових осіб є поєднання службового підпорядкування відповідному командиру чи керівнику з функціональним підпорядкуванням вищому органу або керівнику психологічної служби; така модель прямо закріплена, зокрема, для психологічної служби Державної прикордонної служби України, де підрозділ психологічного забезпечення у службовій діяльності підпорядковується керівнику відповідного підрозділу, а з питань психологічного забезпечення – начальнику профільного підрозділу Адміністрації Державної прикордонної служби України [9].

Військові капелани утворюють окрему спеціалізовану складову цієї системи: вони проходять військову службу на посадах офіцерського складу Служби військового капеланства, перебувають у службовому підпорядкуванні відповідних командирів, але здійснюють військову капеланську діяльність у межах законодавчо визначеного мандата та статусу священнослужителя і не можуть залучатися до дій, несумісних з їхніми посадовими обов'язками. Закон України «Про Службу військового капеланства» визначив місце військових капеланів у системі морально-психологічного забезпечення військ, внісши зміни до Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України. Зокрема, статтею 100-2 Статуту серед основних обов'язків військового капелана прямо встановлено обов'язок «брати участь у реабілітації особового складу, який потребує психологічної допомоги». Це свідчить, що законодавець визнав військових капеланів самостійними суб'єктами психологічної підтримки та реабілітації військовослужбовців, які взаємодіють із психологічною службою та іншими суб'єктами психологічного забезпечення [10].

Поряд із внутрішніми суб'єктами діють зовнішні учасники – громадські об'єднання надавачів послуг і фахівців у сфері психічного здоров'я, ветеранські, благодійні та релігійні організації, які можуть залучатися до психологічної та психосоціальної підтримки осіб, що звільняються або звільнені з військової служби, ветеранів війни та членів їхніх сімей.

Тим самим, юридична природа цієї системи полягає у поєднанні командного підпорядкування, спеціального функціонального керівництва та координаційної взаємодії, причому горизонтальні зв'язки виникають як між командуванням, психологічними службами та Службою військового капеланства, так і між ними та уповноваженими суб'єктами громадянського суспільства.

Висновки. Система адміністративних органів забезпечення психологічної діяльності функціонує за принципом поєднання загальної та спеціальної компетенції. До органів загальної компетенції належать Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, органи військового управління, місцеві державні адміністрації та інші суб'єкти, які формують державну політику, здійснюють нормативно-правове регулювання, кадрове, фінансове й організаційне забезпечення. Спеціальну компетенцію реалізують психологічні служби, військові психологи, медичні служби, структурні підрозділи психологічного забезпечення та інші посадові особи, які безпосередньо організовують і здійснюють професійний психологічний відбір, психологічний супровід, психологічну допомогу, реабілітацію та психологічне відновлення персоналу.

Адміністративно-правове забезпечення психологічної діяльності сил безпеки і оборони України ґрунтується на поєднанні двох взаємопов'язаних вертикалей управління – командно-адміністративної та функціональної психологічної. Командно-адміністративна вертикаль забезпечує загальне керівництво, ресурсне забезпечення, планування та контроль діяльності, тоді як функціональна вертикаль психологічної служби здійснює професійне методичне керівництво, психологічний супровід і безпосередню реалізацію спеціальних психологічних заходів. Особливістю правового статусу військових психологів є одночасне службове підпорядкування командиру та функціональне підпорядкування керівникам психологічної служби, що забезпечує єдність державної політики та професійних стандартів психологічної діяльності.

Поряд із психологічними службами самостійним елементом системи адміністративно-правового забезпечення психологічної діяльності виступає Служба військового капеланства та військові капелани, правовий статус яких визначений спеціальним законодавством. Закон України «Про Службу військового капеланства», шляхом внесення змін до Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України, прямо поклав на військових капеланів обов'язок брати участь у реабілітації особового складу, який потребує психологічної допомоги, що підтверджує їх місце у системі психологічної підтримки військовослужбовців.

Література:

1. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галунько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін.; за ред. В. Галунька, О. Правоторової. Видання четверте. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 656 с.
2. Загальне адміністративне право України: просто і зрозуміло : навчальний посібник / за заг. ред. В. Галунька. Одеса : Видавництво «Юридика», 2026. 86 с.
3. Грунтковський О. Л., Василенко С. В., Сидоров К. І. Сучасний стан впровадження системи психологічної підтримки персоналу в Збройних Силах України. *Вісник* Національного університету оборони України. 2024. № 5 (81). С. 53–60. DOI: 10.33099/2617-6858-24-81-5-53-60.
4. Алещенко В. І. Морально-психологічне забезпечення сил оборони держави. Наука і оборона. 2019. № 1. С. 25–30. DOI: 10.33099/2618-1614-2019-6-1-25-30.
5. Нехаєнко С. Офіцер структур морально-психологічного забезпечення як суб'єкт специфічної військово-професійної діяльності. Військова освіта. 2021. № 2 (44). С. 144–155. DOI: 10.33099/2617-1775/2021-02/144-155
6. Павлушенко С. М. Аналіз підходів до психологічного забезпечення професійної діяльності. *Вісник* Національного університету оборони України. 2020. № 2 (55). С. 75–83. DOI: 10.33099/2617-6858-20-55-2-75-83.
7. Про систему охорони психічного здоров'я в Україні : Закон України від 15 січня 2025 р. № 4223-IX // База даних «Законодавство України» / *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/4223-20
8. Про затвердження Порядку організації психологічної допомоги в системі Міністерства оборони України : наказ Міністерства оборони України від 11.11.2025 № 768, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 23.12.2025 за № 1930/45336. База даних «Законодавство України» / *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1930-25
9. Про затвердження Порядку психологічного забезпечення в Державній прикордонній службі України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 09.03.2021 № 179, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 20.04.2021 за № 533/36155 // База даних «Законодавство України» / *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/z0533-21
10. Про Службу військового капеланства : Закон України від 30 листопада 2021 р. № 1915-IX. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/1915-20

Klochkov V. Administrative bodies for ensuring psychological activities of the Security and Defence Forces of Ukraine

Summary. The article examines the administrative and legal foundations governing the functioning of the system of public authorities responsible for supporting psychological activities within the security and defence forces of Ukraine. It is established that this system is based on a combination of general and special competences exercised by its constituent actors. Bodies of general competence include the Cabinet of Ministers of Ukraine, central executive authorities, military command and control bodies, local state administrations, and other authorised entities responsible for policy formulation, regulatory governance, personnel management, financial support, organisational coordination, and resource provision. Special competence is exercised by psychological and medical services, structural units responsible for psychological support, military psychologists, and other officials directly involved in psychological selection, training, counselling, assistance, rehabilitation, and personnel recovery. The article defines an administrative authority responsible for supporting psychological activities within the security and defence forces of Ukraine as an authorised public authority, military command body, structural unit, or official vested by law with administrative competence to organise, manage, coordinate, supervise, provide regulatory and methodological support for, or directly implement psychological activities. The defining feature of such an administrative authority is the exercise of public powers aimed at preserving, developing, and restoring the psychological readiness of personnel. Its competence encompasses the legally prescribed scope of jurisdiction, objectives, functions, rights, and legal duties. It is argued that the administrative and legal framework for psychological activities operates within two interrelated verticals of military governance and public administration: the command-administrative vertical and the functional psychological vertical. The command-administrative vertical ensures overall leadership, planning, resource allocation, and oversight, whereas the functional vertical of the psychological service provides professional and methodological guidance and directly implements specialised psychological measures. A distinctive feature of the legal status of military psychologists is the combination of service subordination to the relevant commander and functional subordination to the leadership of the psychological service. A separate role within this system is assigned to the Military Chaplaincy Service and military chaplains, who are legally required to participate in the rehabilitation of personnel in need of psychological assistance. The findings demonstrate the multi-level, inter-agency, and functionally integrated nature of the administrative and legal system supporting psychological activities within Ukraine's security and defence sector

Key words: administrative competence, command-administrative vertical, functional psychological vertical, interagency cooperation, military chaplaincy, military command and control bodies, military psychologists, personnel psychological readiness, psychological activities, psychological preparedness, psychological services, psychological support, public administration, public authority powers, psychological activity actors, security and defence sector, psychological support system.

Використання штучного інтелекту. Під час підготовки статті інструменти штучного інтелекту не використовувалися.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 03.09.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 29.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 09.11.2026